

BEHOUDEN & BEWAREN

nieuwsbrief

nummer 25 – maart 2020

STICHTING DORPSBEHOUD
HARDINXVELD-GIESSENDAM

HET BEHOUDEN WAARD

Eén van de termen die in onze tijd hout snijden is wel het woord 'duurzaam'.

Je bent pas goed bezig als je duurzaam handelt. Zoals tweedehands kopen, bijvoorbeeld op een rommelmarkt. U leest daar wat over in 'Mijn dorp'.

Voor ons als Stichting Dorpsbehoud is duurzaamheid echter niks nieuws!

Al 40 jaar promoten we dat, ook toen het zo nog niet heette.

Want als je anders naar dingen kijkt, blijkt veel het waard behouden te worden: duurzaamheid in optima forma!

Kijk samen met ons met 'duurzame ogen' rond in ons dorp, ook door middel van deze nieuwsbrief en besef bij veel dingen: het behouden waard!

Een typisch geval van duurzaamheid

Liesbeth Leenman, redactie

MET NAME

IN DE WIND

Vanzelfsprekend....

De afgelopen weken is de naam van dit huis zeker recht gedaan! Reken maar dat het in de wind, zeg maar gewoon storm, gestaan heeft! Maar ook zonder storm is er reden om je huis 'In de wind' te noemen, zeker als het boven aan de Rivierdijk staat, zoals hier nummer 635! Windstil zal het daar weinig zijn!

Hopelijk gaat het de bewoners wel voor de wind.

Weten ze uit welke hoek de wind waait. Dat hun (t)huis de basis is van een gelukkig bestaan, want, met andere woorden: 'voor een schip zonder haven is geen enkele wind de juiste.'

En wat die stormen betreft: dat is nog even spannend als we het volgende gezegde moeten geloven: 'Op de lentedag de wind in noord, dan blaast deze nog zeven weken voort'. Zet je maar schrap 'in de wind'!

KIJKEN IS WAT ANDERS DAN ZIEN

GEVELSTENEN

Een gevelsteen is een stenen plaat of blok met een inscriptie en vaak geïllustreerde voorstelling in reliëf die (meestal) de voorgevel van een gebouw siert. De gevelsteen verleent het gebouw een eigen, herkenbare identiteit.

Gevelstenen ontstonden in de tweede helft van de 16e eeuw en werden tot de 18e eeuw gebruikt als 'huisseken', omdat er nog geen huisnummering bestond. Van oorsprong zijn gevelstenen in verschillende kleuren beschilderd. Veel gevelstenen hebben ook een kleuraanduiding in het op- of onderschrift (bijvoorbeeld De Rode Leeuw, Het Zwarte Paard), en familie- en andere wapens waren voorzien van de vereiste heldhaftige kleuren. Veel gevelstenen hadden betrekking op het beroep van de oorspronkelijke bewoner van het pand. Zo kon bijvoorbeeld een kuiper een botervat laten afbeelden, of een schrijver een veer. Wilde men zich onderscheiden van een collega die een gevelsteen had met vrijwel dezelfde afbeelding dan voegde men iets toe, bijvoorbeeld een kroon. We spreken dan van een concurrerende gevelsteen. Zo vinden we nu nog in het hele land gekroonde stenen zoals De Gekroonde Laars en ga maar door.

In den Ghieshenwildeman, Binnendams

JAARTALSTENEN

Een andere vorm van een gevelsteen, zijn stenen met daarin een jaartal. Vaak gaat het dan om het jaar dat het pand, of de uitbouw, is opgeleverd. Ook stenen met daarin het jaar van een restauratie worden jaartalstenen genoemd. Op zogenaamde eerste stenen staat vaak een datum vermeld en de initialen of naam van wie die eer te beurt viel.

Jaartalstenen in ons dorp

MIJN DORP

DE ROMMELMARKT

Het voorjaar is veelal het seizoen voor talloze rommelmarkten in onze regio.

Daarom kan ik u haast horen denken: DE rommelmarkt? Welke van de vele?

Ik heb het echter over mijn jeugd, zo'n 50 jaar geleden. In die tijd was een rommelmarkt nog niet zo ingeburgerd als heden ten dage. Sterker nog, het was een nieuw fenomeen in ons dorp. Een initiatief van de jeugdcommissie van de hervormde gemeente Giessendam/Nederhardinxveld in 1968 om geld in te zamelen voor een nieuw verenigingsgebouw (het latere Hervormd Centrum, nu 'De Parel').

De reden dat het zo vastgehaakt is in mijn herinneringen, is dat deze eerste rommelmarkt en die, welke de volgende 8 jaren gehouden werden, plaatsvond op het kerkplein dat aan onze tuin grensde. Bovendien zat mijn vader in de organiserende commissie, dus al met al is dat niet zo vreemd.

De eerste rommelmarkten waren nog heel wat 'rommeliger' dan het huidige, jaarlijks goed-georganiseerde evenement. Op een paar zaterdagen werden met karren en bakfietsen spullen opgehaald bij gemeenteleden en meest op het asfalt van het kerkplein uitgesteld.

Rommelmarkt-express

Als kind vond ik de rommelmarkten en alles wat erbij hoorde geweldig.

De gezelligheid van de rommelmarktploeg die met grote verhalen en veel gelach koffie dronk in onze keuken. Ik herinner mij een verhaal van mijn vader, die op een adres 'over 't spoor' spullen op ging halen. De bewoners, die graag mee wilden helpen aan het slagen van de markt, maar het principe nog niet echt snapten, vroegen hem om advies wat bruikbaar was. Zo ging er het een en ander mee. Dat het echter spullen waren die helemaal geen 'rommel' voor hen betekenden, blijkt wel uit het feit dat

de gulle gevers alle betreffende waren stuk voor stuk terug kochten op de rommelmarkt!

De bedrijvigheid van de opslag in een oude, gammele schuur tegenover ons huis. Eén winter logeerde een geschonken piano bij ons binnen, omdat die schuur te vochtig was. Elke morgen luidde ik steevast de dag in met 'Wordt wakker, het zonnetje is al op' en de vlooiemars op de piano. Wat waren mijn ouders en zusjes blij dat de dag van de rommelmarkt aanbrak!

Opslag in de 'scheve schuur' aan de Kerkweg

En dan de rommelmarkt zelf! Wat een opwinding en gezelligheid! De schatten, die je voor een paar kwartjes of dubbeltjes vond!

Zou daar mijn liefde voor rommelmarkten geboren zijn? Die stand hield, zelfs in een tijd waarin velen hun neus optrokken voor 'die ouwe meuk'? Een tijd waarin het begrip 'duurzaamheid' nog niet bestond? Voordat het juist hip en verantwoord was om tweedehands te kopen? Hoe dan ook, sindsdien heb ik héél veel rommelmarkten bezocht, in binnen-en buitenland.

Maar zo knus als die op dat pleintje uit mijn jeugd heb ik ze toch zelden meer gevonden.

Liesbeth Leenman

ZO KAN HET OOK.

Nieuwbouw en nieuwbouw is toch echt twee. Getuige dit fraaie pand aan de Rivierdijk, nummer 165 (Boven-Hardinxveld). Geen doorsnee nieuwbouwhuis van dertien-in-een-dozijn, maar een statig pand waar je niet omheen kijkt en wat een sieraad is voor zijn omgeving. Zó kan het dus ook!

Rivierdijk 165

HET MYSTERIE VAN DE WIEL (2)

In de vorige nieuwsbrief kon u bij het stukje over het 'Mysterie van De Wiel' de volgende oproep lezen: "(Her)kent u deze of andere verhalen over de mysteries van De Wiel? Ik zou ze graag van u horen!" Een trouwe lezer reageerde als volgt.

Geachte redactie, een kleine 'aanvulling' op het verhaal over De Wiel.

De autobus en De Wiel.

Achterhalen wat ooit is geweest blijft naast feiten toch vaak hangen in de schemer van veronderstellingen en aannames. Veel komt letterlijk niet meer boven water. Zeker daar waar het de Wiel betreft. In onze jeugd, eind jaren vijftig begin jaren zestig, kreeg de Wiel bepaald niet die aandacht die het verdiende. Onze maatschappij kreeg steeds meer met "vuilnis" en met name grof vuil te maken. Vuilnis werd wel opgehaald. Maar werd vaak, daar waar het teveel moeite kostte, gedumpt. Als je achter de Peulenstraat keek, dan leek de oever van de Wiel meer op een vuilstort dan op een mooie schone oever. En wat is er mooier dan wat land erbij achter je huis of winkel? Je had de ruimte om dit te doen. En aan land had je wat.

Voor ik verder ga, even een intermezzo. Deze manier van handelen was toentertijd volstrekt normaal. De gemeente stortte haar vuil aan de oever van de Giessen nabij het oude station. De Belt in Boven-Hardinxveld was van oorsprong een vuilstortplaats. Er werden zgn. zaagselboten aan de oever van de Giessen leeg geschoven nabij de Bilderhoeve. Zomaar een paar voorbeelden. We moeten ons ook realiseren dat vuilnis van toen van een bepaald andere samenstelling was dan de tegenwoordige. Snoeihout voerde bijvoorbeeld de boventoon.

Dat zag je dan ook aan de oever van de Wiel. Grote bossen snoeihout voerden de boventoon. Maar... de rest werd er vaak ook bij gestort. Van lege verblikken tot de as uit de kachel. Als een kachel versleten was vond deze ook daar zijn laatste plaatsje. Die roestte wel weg. Wat je kwijt wilde werd er 'gewoon' bijgegooid.

De Wiel: het vroegere ABS van ons dorp

Nu naar de autobus. Achter één van de huizen annex winkels stond een heuse autobus. Denk dan niet gelijk aan een qua grootte tegenwoordige autobus, maar meer aan de grootte van een fors bedrijfsbusje. Deze bussen konden elkaar bijvoorbeeld passeren in de Peulenstraat of op de Buurt van Boven-Hardinxveld. Dat busje was in aanvank de opslagplaats van de winkelier. Een klein stukje in dat busje was speelplaats voor de kinderen. Daar lag bijvoorbeeld een hele stapel 'Tielse Flipjes'. Ik weet dit omdat ik ooit met mijn grotere broer mee mocht die daar ging spelen. Hij was namelijk bevriend met een zoon van die winkelier. Maar opeens was deze bus verdwenen. Tezamen met een partij snoeihout. Gekscherend werd ons verteld dat de bus met het snoeihout in de Wiel lag. We hebben diverse mensen die dit eventueel zouden kunnen bevestigen of ontkennen gesproken maar niemand kon mij het fijne ervan vertellen. De direct betrokkenen zijn allen al overleden.

Maar is dit dan het verhaal van de autobus in de Wiel? U ziet het. In de schemer van veronderstellingen en aannames word een verhaal verteld van een kleine zestig jaar geleden. Wie 'bewijst' wat waarheid of leugen is? Mijn vader zou vroeger gezegd hebben: "die dit het laatst verteld heeft, die leeft nog".

Theo (van Houwelingen Rzn), bedankt voor deze waardevolle aanvulling!

EEN OMMETJE

VERSLAG VAN EEN HEERLIJKE WINTERWANDELING

Regen in plaats van sneeuw, maar desondanks een heerlijke winterwandeling op 8 februari jl.! De organisatie van dit winterse gebeuren was in handen van Stichting Dorpsbehoud, in nauwe samenwerking met Museum De Koperen Knop. Vijftig deelnemers uit ons dorp en daarbuiten werden in groepen meegenomen op een tocht vol ontdekking en verrassing. Een verslagje van een wandelaar: 'Vanaf de voormalige Hahboloods op de Kerkweg wandelden we over de Parallelweg, terwijl een gids allerlei wetenswaardigheden vertelde over wat we tegenkwamen, erg interessant! Bij de warme houtkachel op nr. 93 kregen we lekker warme chocomel (met slagroom!) of glühwein. Daarna liepen we over het spoor naar de Giessenkant, waar we overgezet werden in een oude schouw. Zonder mankeren legden we aan bij een oude varkensschuur aan de overkant, die omgetoverd was tot een knus vertrek waar een verhalenverteller ons verhalen opdiste van Pauw van de Minkelis, een vroegere dorpsfiguur. Daarna liepen we verder naar Museum De Koperen Knop. Daar kregen we een kom snert en konden de expositie 'Onder Nu' bekijken, erg leuk. Vandaar wandelden we terug naar ons beginpunt op de Kerkweg. Een bijzonder geslaagde middag! Wat mij betreft voor herhaling vatbaar!'

Impressie van de winterwandeling

NIEUWE WEBSITE

Zoals wij in onze vorige nieuwsbrief al aankondigden, is de nieuwe website van Stichting Dorpsbehoud inmiddels in gebruik genomen. Dankzij de mannen van IJzersterk Producties ziet het er allemaal keurig en overzichtelijk uit.

U vindt er niet alleen informatie over de stichting (ontstaan, 'wat deden we', 'wat doen we', bestuur), maar ook alle nieuwsbrieven op een rij, wetenswaardigheden en een heuse SDBlog. Verder ook een lijst met monumenten in ons dorp en informatie daar over. Kortom: zeker een (digitaal) bezoekje waard! www.dorpsbehoudhg.nl

De homepagina van de nieuwe website

SEIZOENSPLAATJES

Onmiskenbaar voorjaar!

WILT U DE NIEUWSBRIEF OOK GRATIS ONTVANGEN?

STUUR UW E-MAILADRES NAAR NIEUWSBRIEF.SDB@GMAIL.COM

COLOFON

Redactie : Liesbeth Leenman
Tekst : Liesbeth Leenman en Dick de Jong
Foto's : Evert van Lopik, Liesbeth Leenman
Fotobewerking : Liesbeth Leenman
secretariaat : Kerkweg 72, 3371 AG Hardinxveld-Giessendam

www.dorpsbehoudhg.nl

dorpsbehoudhg@kpnmail.nl